

... و اما مفسد فی الارض

جفری کمرون

15 مه 2009

یک سال از بازداشت و زندانی شدن هفت مدیر غیر رسمی بهائیان ایران [که به "یاران ایران" شهره بودند] گذشت و هنوز حکومت هیچ اتهام رسمی علیه آنها مطرح نکرده و اعلام نفرموده است. اما، به خانواده‌های آنها می‌گویند که اتهام اینان "مفسد فی الارض" بودن است؛ یعنی کسانی هستند که در روی زمین فساد به پا کرده و انتشارش داده‌اند و لابد بر این است که هر آن کس که فساد به پا کند جزایش مرگ است. این اتهام غیررسمی جدید از آنچه که معاونت دادستانی طهران روز دهم فوریه 2009 در جهت ارباب اعلام کرد و اتهام آنها را جاسوسی از برای اسرائیل، اهانت به مقدّسات دینی و تبلیغ علیه جمهوری اسلامی بیان نمود، تفاوت دارد. اتهام "فساد در ارض" سابقه‌ای سخت مخوف و پیشینه‌ای هولناک دارد و باید ما را زنگ خطری باشد گویای تهدیدی به جان این مدیران جامعه بهائی.

اندر معنای "مفسد فی الارض"

معنای "مفسد فی الارض" چیست؟ در کاربرد قرآنی‌اش، این اصطلاح به معنای "ایجاد شرایط فاسده توسط کفار و نفوس غیرعادله است که سلامت اجتماعی و سیاسی را تهدید کند." اگرچه قبلاً این اصطلاح در اشاره به عقاید اسلامی سنتی مرتبط با گناه بود، اما آیت‌الله خمینی آن را به ابزاری تبدیل کرد که حکومت اسلامی در برخورد علیه دشمنان تصویری خود به کار ببرد.

خمینی در اولین کتاب فارسی خود (ضمن محکوم کردن روحانیون تجدّدخواه) نوشت، "حکومت اسلامی باید مانع از انتشار چنین عقاید غیرقانونی و ارتدادی باشد، و مرتکبانی را که به انتشار فساد در ارض پردازند در ملأ عام و در حضور کلیه مؤمنین حقیقی مجازات و معدوم نماید. او در جای دیگر تأکید نمود که حاکم عادل باید با ریشه‌کن کردن "گروه‌های عدیده که منشأ مفسدت و

مضرت هستند"، درست همانطور که حضرت محمد یهودیان مدینه را از میان برداشت، "افراد را تحت الشّماع مصالح جمعی جامعه کند."

اِتهام ضدّ انقلاب بودن

آنچه که اِتهام "انتشار فساد در ارض" را فوق العاده نگران کننده می‌سازد این است که روزهای اولیه انقلاب را تداعی می‌کند. چنین اِتهامی عمدتاً به صورت دلیلی جهت اعدام صدها نفر از اعضاء سابق رژیم شاه - مقامات عالیرتبه و نیز سران نظامی - استفاده شد. اِتهامی بود که علیه نخست وزیر سابق ایران، امیرعبّاس هویدا، در محاکمه ننگین و شرم‌آور او به کار رفت که آخرین لحظاتهش را، قبل از آن که حاکم شرع او را گناهکار اعلام کند، به بحث درباره معنی "مفسد فی الارض" پرداخت و دقایقی بعد از محکومیتش اعدام شد.

پایگاه داده‌های امید که اطلاعات مربوط به موارد نقض حقوق بشر در ایران را عرضه می‌کند، بیش از سیصد مورد اعدام به اِتهام "مفسد فی الارض" بودن را ثبت کرده است. بیشتر آنها وابسته به رژیم شاه بودند، و فقط معدودی از اعدام‌های بیست سال گذشته با این اِتهام صورت گرفته است. جامعه بین‌المللی بهائی گزارش می‌دهد که این اِتهام علیه بهائیان نیز به کار رفته و عده‌ای از آنها اوایل دهه 1980 اعدام شدند. اِتهامات علیه بهائیان در موارد مزبور معمولاً علنی نمی‌شد، بنابراین کشف جزئیات بیشتر درباره شرایط قضایای مزبور دشوار است (گو این که ماهیت خودسرانه عدالت انقلابی و فعالیت‌های هدفدار علیه مدیران بهائی غالباً زمینه را عملاً نامربوط می‌ساخت).

امّا، قضایای مربوط به سایر کسانی که با این اِتهام اعدام شدند گویای نحوه استفاده از آن است. آیت‌الله صادق خلخالی، که یکی از فعال‌ترین حکام شرع در استفاده از اِتهام "انتشار فساد در ارض" بود، در خاطرات خود می‌گوید:

مفسد فی الارض شخصی است که در انتشار و توسعه فساد در روی زمین مشارکت دارد. فساد عبارت از آن چیزی است که به انحطاط، ویرانی و انحراف جامعه از ماهیت و طبیعت [حقیقی] خود منجر می‌شود. کسانی که اعدام شدند سعی کرده بودند فساد و فحشا را ترویج نمایند، هروئین و تریاک پخش کنند و رفتار بی بند و بار، الحاد، قتل، خیانت، و چاپلوسی را، که صفات ذمیمه قبیحه است به نمایش گذاشتند. وقتی اینها با مشاهده انقلاب مردم توبه نکردند، مسائل‌شان شدت و حدت یافت.

خلخالی به کسانی اشاره داشت که به عنوان خائنانی که جامعه را به نابودی کشاندند، محاکمه شده به مرگ محکوم شدند.

کاربرد اخیر "مفسد فی الارض"

در قضایای اخیر که محاکمه شوندگان به "مفسد فی الارض" بودن متهم شدند، اعدام‌ها ادامه یافت. ماه گذشته، آژانس خبری ایرنا گزارش داد که سه مرد در خارج از شیراز (که دو تن از آنان دانشجوی بودند) به دار آویخته شدند و اتهام آنها، به علت "توطئه براندازی نظام" تأیید شد. آنها متهم به مبادرت به بمب‌گذاری نوامبر 2008 در مسجد شیراز شدند و همچنین اتهام رابطه داشتن با ایالات متحده را نیز به آنها منسوب نمودند.

تحول نگران کننده

اتهام "مفسد فی الارض" بودن دارای سابقه و مفاهیم ضمنی هولناکی در ایران است، و باید منبع نگرانی عظیمی باشد که احتمال دارد مذاکرات رسمی درباره کاربرد آن برای مدیران زندانی جامعه بهائی در جریان باشد. این به معنای توطئه جمعی، فساد اخلاقی، هم‌دستی با بیگانگان برای تضعیف جمهوری اسلامی است و اینها در زمره اتهامات بی اساسی هستند که در گذشته علیه بهائیان مطرح شده است. از بزرگترین موارد نگرانی این است که این اتهام مجازات مرگ را به همراه دارد.

محاکمه‌های منصفانه در ایران معمول نیست، و قضات ابدأ شخص ثالث بی‌طرف نیستند، بخصوص وقتی که موضوع تصمیم‌گیری در مورد چنین اتهامات مبهم و غامضی مطرح می‌شود که معیارهای شواهد را به همان میزان مبهم و نامعلوم می‌سازد. این واقعیت که این بهائیان هنوز اجازه نیافته‌اند با وکیل دعاوی خود، خانم شیرین عبادی [برنده جایزه نوبل] ملاقات داشته باشند، نشانهء مطلوبی برای فرایند قضایی نیست.

این اتهام جدید علیه بهائیان مستلزم توجه دقیق از سوی دولت‌ها و شهروندانی است که با مدیران زندانی بهائی وحدت نظر دارند. این تحوّل نگران کننده و به نحوی هراس‌آوری تداعی کننده نیات شوم و نامیمون حکومت است.

جفری کمرون دستیار تحقیق در مرکز سیاست خارجی مستقر در لندن است. آقای کمرون یکی از دو مؤلف اثری به نام "انقلاب بدون حقوق؟ زنان، کردها و بهائیان در جستجوی حقوق برابر در ایران" است.